

ELŐFIZETÉS:

Egész évre . 6 ft.
Fél évre . . 3 ft.
Negyed évre 1 ft. 50 kr.

A lap eszellemi részét
illető küldemények a
szerkesztőnek, anyagiak
a lap tulajdonosnak kül-
dendőek.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:

egy 1 hasábos petit sor
10 kr., többzori hirdetésnél olcsóbb. Nyitlatter
sora 25 kr. Bélyegdíj minden
hirdetésnél 30 kr.
A hirdetések Bittermann
Nándor nyomdájában és
a szerkesztőnél fogad-
tatnak el.
Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelenik minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Megyénk földje.

(A megyei tört. társ. figyelmébe)

int legtöbb helyen, úgy Bács-Bodrogh vármegyében is a kartographia rendszerint másoláson alapszik. A térképek készítői iparkodnak a helységek és városok helyeit és határterületeit, a szolgabírói járások határait, a vizeket, réteket, sőt itt-ott a magaslatokat feltüntetni úgy, amint azok régebbi térképen találtak, de ennél tovább nem mennek. Szóval az u. n. politikai földrajz szempontjai tartatnak, mint per eminentiam szükséges dolgok szem előtt, rovására a phisikai geographiának. Az ekként készült térkép céljának még csak megfelelné, de rendszeren egyéb hiányokban is szenved. A távolsági méretek rendszerint nem biztosak, a községeket jelző fekete pontok pedig csak par hasard vannak papírra vetve; a folyók kanyarodásai, a rétek terjedelme sincs mindenütt megfelelően kitüntetve. Aki tehát a vármegye községeinek történeti fejlődését kívánja tanulmányozni, aki a régibb s újabb települések által létrejött helységek fekvése és vízmereti, valamint dombzati situációjával akar megismerkedni: az legkevésbé sem forgathatja sikerrel akár a Bauer, akár az annak nyomain készült Fridrik-féle térképeket, hanem egyenesen a cs. kir. tábornok (Generalstab) által hivatalos méretek alapján összeállított térképekre van utalva, melyek méretei biztosak s a természettani földrajz kellékeinek is többé-kevésbé megfelelőek. De a közkezen forgó térképek oly szerkesztései, miszerint könnyű belátni, hogy azok készítői az egyedül hiteles és pontos tábornoki térképeket egészen ignorálták s csakis az előttek fekvő régebbi abroszokat másolták. A hibákat nem is említve, csak azon hiányokra utalunk, melyek a magaslatok és mélyföldek (rétek, lapályok) feltüntetése körül mutatkoznak. A mostani térképek ugyanis s talaj geologiai és régészeti szempontból legérdekesebb emelkedéseit nem is jelzi, hanem ellenkezőleg a vármegye egész területét egységes síkknak tüntetné fel ha az u. n. római sáncok, telecskai dombok, oromi partok szórt betűvel odavetett nevei a talajnak legalább némi emelkedését nem sejtetnék.

Aki végig utazik Bács-Bodrogh vármegye területén a »nagy magyar alföld« e kiegészítő részét nem fogja oly síknak találni, mint a jelenlegi földrajzi művekből kitetszik, sem olyan egyenesnek, mint az eddigi térképek vonásai nyomán következtetnők. Ellenkezőleg, nagyon is változatos síkok és völgyek, dombok és magaslatok váltakoznak itt, melyek ha nem is mutatják a hegyvidék méreteit, mégis sokkal inkább szembetűnők, sem hogy e földet akár a kecskeméti, akár a debreceni síkokkal egészen hason jellegűnek kellene tartanunk.

A városok alakulásának helyi okait megmagyarázni soha sem lehetne, ha azok helyrajzát nem vesszük figyelembe. Salamon Ferencnek a főváros monographiájáról irt s már részben megjelent műve tanuskodik erről, melyben eclatansul van feltüntetve az, hogy miért lett már topographiájánál fogva is oly nagygyá e város, mint a minő. A víz, mely táplálja vagy közlekedését előmozdítja; a talaj, mely élelmét termi és építő anyagát szolgáltatja bármely városnak, első sorban kell, hogy figyelembe véssék minden község vizsgálatánál. Hogy csak pár példát említsünk, Bácsnak a multban való emelkedését és szerepét miként lehetne megfejteni a Mosztonga-ér nélkül? Miként lehetne magyarázni Szabadka nagyságát, ha figyelmen kívül hagyjuk azt, hogy néhány századdal előbb a Palics és annak mellék vizei által teljesen környezett magassziget volt? Valjon léteznék-e ma Zenta, Kanizsa, ha parti fekvésük már igen korán nem ajánlják azokat biztos révhelyekül? stb.

Megyénk völgyei a vizek, magaslatai az emberi telepek és helyeit képezik. Azon erek, melyeket a legsimplexebb térképeken is láthatunk, úgy mint azon völgyek, melyek csak az összefolyó talajvizekkel időszakonként telnek, — a vidékünk felett egykor létező tenger áramlásainak irányát jelzik s annak maradványai. Már Hunfalvi János kimutatta, hogy e völgyek előbb tenger áramlási vonalak, utóbb a tenger felszínének tetemes csökkenésével, vízzel állandóan telt folyócskák voltak, melyek partjain az első emberi telepek alakultak. E telepek nyomait eme partokon mindenütt találhatni, bár az ignorancia a régészeti fontos leleteket rendszeren megsemmisít. Legnagyobb számmal síri eszközök, agyagedények kő- és csont-tárgyak stb. de főleg hatalmas méretű hamuval telt kelta kori urnák találtak, a tudomány kárára azonban igen kevés lelet marad mindezekből conserválva. Megyénk legmagasabb viz feletti vonala régészeti első sorban érdekes. E vonalat nem nehéz meghatározni. Az u. n. telecskai magaslatok képviselik. A telecskai magaslatok nem »dombok«, mint helytelenül — a rajta lévő halmok miatt — nevezik, hanem azon fensík széleit jelzik, mely Pest, Cegléd, Kőrös és Szabadkán át délnek nyúlik s mely plutonikus eredettel bír. Ha a titeli fensík szakadozott oldalainak rétegeit a telecskai magaslatokéival egybevetjük, a vörös homok és lösz rétegeket megfelelőeknek találjuk, bár a titeli fensík a telecskánál jóval alacsonyabban fekszik. A telecska képződése a titeli fensíkkal egy időbe esik, de a Tisza s Duna által görgetett nagyobb fajsúlyú görgeteg kőzetek Cegléd-től kezdve gyorsan fenékre szálltak s legkönnyebb részök sem volt képes — a szerémi hegység visszahatása folytán — Kula tájéknál tovább haladni. Ez az oka, hogy a telecska Kuláig tartja meg eredeti magasságát, onnan kezdve alászáll s a titeli fensík magaslatával egy vonalban vonul egész közel Ujvidékig. A kötelepek, melyek a föld gyomrában felülről Szeged vonaláig, s a homok buckák, melyek egész Szabadkáig feltalálhatók, azon folyamár görgette anyagok maradványai, melyek az egykor itt létezett tengerbe a két folyó által a távoli hegyvidékekről hordattak, és a két folyó párhuzamos vagy inkább összeható erőinek működése folytán a mai tiszta-dunaközi magas fensík képében már akkor vízválasztót alkottak, mely vízválasztó a ceglédi hatalmas magaslatok folytatásaként húzódik délnek s itt végre a telecskában végződik. A telecska körvonalait nemcsak a vármegye közép részén (pl. Kulánál), hanem a Duna és Tisza mentén is feltalálhatni. A mi a tiszai oldalt illeti, ez a martonosi határ irányában lép be megyénkbe s innen Kanizsa, Zenta, Ada, Becse felett északról déli irányban halad, aztán Szenttamásnál nyugatnak fordul s Kulán át a dunai oldalba megy át, mely Kernya és Sztanisics irányában Bajánál vonul, a hol már Pest vármegyébe csap át. Ez a legmagasabb vidéke megyénknek, de korántsem egyenletes. Völgyek és dombok szakgatják több helyütt. Ezek közt legnevezetesebbek: a szabadkai palicsi és ludastói völgyeket, az onnan lefolyó Kőrös vízének völgyével; a Zenta feletti u. n. kalocsai völgy, a Csik-ér óriási völgye, a Szabadkától (Kaponya) Topolyán áthúzódó völgy, mely a Krivaja érbe fut alá, stb. A térképek e völgyeket partjaik után — igen helytelenül — magaslatoknak, dombzatoknak tüntetik fel, holott éppen nem azok. Hogy dombok e völgyek magas partjain léteznek, ki sem tagadhatja, csak hogy ezek nem vehetők számba a talajviszonyok vizsgálatánál már azért sem, mert jobbára emberi kéz művei.

A telecska aljában a Tisza és Duna közvetlen közelében egyrészt, másrészt az Ujvidék és Kúlát összekötő egyenes két oldalán a folyókig egy más magas föld terül el, mely helyrajzilag és régészeti szintén egyaránt fontos, de sem magasságban, sem korban nem közelíti meg amazt. Ez azon közönséges fensík, melyen a vármegye legtöbb községe fekszik s melyhez a titeli fensík is, mint elszakadt darab, tartozik.

E fensíkok jóval mélyebben fekvővén a telecskánál, még akkor is vízfennékül szolgáltak, midőn az itteni tenger felszínének leszállta után a telecskát már nap sütötte, sőt ember lakta. Sőt jóval utóbb, a quaternár-kori tenger lehúzódása után is, a Tisza és Duna medrét képezték e fensíkok, e folyók partját pedig a telecska képezte. Ki van mutatva, hogy csak midőn a Fekete-tenger medre annyira süppedt, miszerint a vidékünkön összetorlódtott víz gyorsabban lefolyhatott, vágta maguknak hazai folyóink azon medret, melyben ma is folydogálnak. A tenger medrének süllyedéssel a folyók medrének is süllyedni kellett; de míg a tenger felszín magasan állt, addig a Tisza s Duna hajzainak nem levén kellő esése, az egész magyar medencét vízzel töltötték be. Csak igen későn, midőn a telecskát már régóta nomád népek lakták s midőn a rómaiak az Al-Dunánál a folyó szikla útjainak megnyitását eszközölték, csak ezután húzódtott le ezen fensíkokról a víz, visszahagyva egykori partjait, melyek most ezen fensíkok vonala felett 20—25 méterrel emelkednek ki.

A legújabb képződésű s az itt említett kétrendbeli fensíkoknál jóval alacsonyabb, de mégis vízfeletti vonalat azon területek képezik, melyeken első sorban Ujvidék, továbbá a Duna közvetlen szomszédságában fekvő helységek (Gajdobra, Plávna, Bogyán, Vajszka stb.) állanak. Ha valaki Temerin felől Ujvidékre utazik, könnyen észreveszi, hogy midőn Ujvidék látkörébe jut, azt mély lapályban látja elterülni; majd pedig midőn közelebb ér, (az u. n. lóporraktár táján) egy tetemesen magas partról kell leszállnia az utasnak, hogy a várossal egy síkban fekvő országútra térjen. Ujvidék ép úgy, mint Szeged, a mellette levő folyó egykori rétyén terül el, mely réty alig néhány századdal előbb áradás idején rendszerint vízzel volt borítva. E városoknál látható magas vasúti töltések eléggé mutatják azok mély fekvését. Hasonló fekvésű község több is van vármegyénkben s itt a Tisza mellől csak Martonost, a dunai oldalról pedig Bukint emeljük ki.

Az itt érintett három vonal lépcsőzetesen ereszkedik dél felé, mely lépcsőzet folytatása északnak emelkedik s Ceglédnél már csaknem hegyekké fokozódik. Ez óriási lépcsőzet — mint már említők, — korra nézve is különböző complexumból áll. A telecskát legelőbb lakta ember, a ki azután a nagy vizek fokozatos lehúzódása után szárazzá lett közép-fensíkra is leszállott. A régészeti emlékek első hazája tehát a telecska Első lakóinak kora a Kr. szül. előtti időkbe messze benyúlik s így itt a mesés kőkör emlékeitől kezdve, egészen a legújabb korig, mindenféle emlék található. Nem úgy a telecska aljában elterülő (közép) fensíkon. Ez legfeljebb azon időtől fogva válhatott emberlakta földde, midőn Pannoniába az első rómaiak lábukat bethették, így tehát a rajta épült halmokban és őstelepekben található emlékek kora, jóval kisebb. A harmadik vonal már régészeti értékkel alig bírhat. Az a legújabb korban vált száraz- és így emberlakta földde.

Vármegyénk területét régészeti szempont szerint osztályozni felette bajos s csak az itt említett geologiai vonalak megkülönböztetése nyomán lehet hozzávetőleg szólni mindaddig, míg a részletes kutatások a szükséges körvonalakat meg nem állapítandják. Addig is azonban, míg ez valaha sikerül, szeretjük hinni, vármegyénk területének már csak a földtan és régészet szempontja szerinti fejtegetése folyamán is sikerült kimutatnunk azt, — mit cikkünk elején jeleztünk, — hogy a térképek használhatósága mindaddig relatív értékű marad, míg csak a természettani földrajz érdekei az eddig-nél jobban figyelembe nem vétetnek. Ha ez meglesz, csak akkor lehet majd a vármegye topographiáját rajzban is megállapítani, a geologiai formációt az emberi-kéz alkotta művektől megkülönböztetni, a városok alakulását magyarázni, szóval a tudományos kutatást minden téren általánossá tenni.

Dudás Gyula.

Szózat a nép valódi barátaihoz!

A népek nincs nagyobb ellensége, nincs rosszabb és ragályosabb járvány, nincs retentőbb átok népünk életében, mint az u. n. pálinkaivási járvány. Embertársaink ezrei zülnek el évenként testi- és lelkiileg a pálinkaivás miatt, s ugyan e szenvedély feldúlója számos családi élet boldogságának.

A pálinka az a mely sok embernek sirját megássa, a börtönöket s tébolydákat megtölti és számtalan öngyilkos kezébe fegyvert szolgáltat. Éppen azért szent kötelessége minden — még érző szívvel és tisztá lelkiismerettel bíró embernek, hogy ily nyomor látára hideg és közönyös ne maradjon, hanem a pálinka — mint népünk leggonoszabb ellensége — ellen minden tőle telhető erővel és eszközzel harcoljon. Mindenekelőtt meg kell cáfolnunk ama hazugságokat, melyeket a pálinkaivás mellett azok hoznak fel, kik e testet és lelket megölő méreg készítésével, elárúsításával foglalkoznak vagy más közvetett úton ebből anyagi hasznot húznak; le kell küzdenünk azon előítéleteket melyekkel e méreg élvezői azt használják.

Azt állítják először, hogy a pálinka a szegényebb osztály élelmi szerető pótlója.

Minden értelmes orvos azonban oda nyilatkozik, hogy a legjobb pálinka sem tartalmaz olyan tápanyagot, melyből a munkás kitartó munkára erőt nyerhetne, hanem csak rövid időre izgalomba hozza, hogy annál nagyobb legyen utána az elgyengülés s olyan formán hat az emberre, mint a kifáradt teherhordó állatra az ostar és sarkantyú.

Liebig, a híres természetbúvár írja: „A munkás a pálinka élvezése által kamatok helyett tőkét emészti, miért is testének tönkretűzése elmaradhatatlan”, és dr. Baer — az e szakmában kimagasló író — azt állítja, hogy „a szesz nem takarékos perselye a munkaerőnek, sőt ezt idővel tökéletesen megsemmisíti.”

Minden olyan ember, a ki az előtt kerkely volt és ezen szenvedélyéről lemondott, elismeri, hogy a pálinka élvezetének abban hagyása óta ereje nem hogy csökkent volna, sőt gyarapodott.

Másodszor hazugság azon állítás, hogy a pálinka óvszer a hideg ellen.

Igaz ugyan, hogy közvetlen a pálinka élvezése után — mivel annak izgató hatása van a gyomor idegekre és gyorsított vérkeringést idéz elő — érez az ember bizonyos fokú melegséget, ezt azonban nem sokára annál érzékenyebb hideg váltja fel; és így nagyon csodálnak azok a szegények, a kik dermedt tagjaikat pálinka ivás által hiszik felmelegíteni s megedzeni. A test ugyanis magától képes kifejezni és fejti ki annyi meleget, a mennyi a levegő hidegségét a szervezetre elviselhetővé tege, és így azoknak eljárása, a kik a pálinkaivás által mintegy mesterségesen igyekeznek a test melegségét fokozni, az idegrendszer megrongálására s rövid idő alatt annak teljes felbomlására vezet.

Hány kerkely hal el évenként ily nyomorúságos és kétségbeeső állapotban!

Ha a pálinkát gyógyszernek és betegségek elleni óvszernek vélik, ez a harmadik hazugság.

A pálinka semmiféle gyógy-, csakis káros hatást gyakorol a szervezetre, kivéve azon csekély számú esetet, midőn orvosi rendelet teszi szükségessé, miért is a pálinka, illetőleg a borszesz csakis a gyógyszerárakba utalandó, honnan azt a 30 éves háború alkalmával a harcoló vad csordák erőszakkal kerítették kézre s mint romboló és kórhatású ital először jött forgalomba.

Tagadhatlan tény az, hogy az iszásokoknak sokkal nagyobb hajlamuk van a megbetegedésre, mint a nem ivóknak, mivel a borszesz élvezete által az emésztés és vérkeringés, a légző és érző szervek, mindenek felett az idegrendszer szenved.

Számosan halnak el a pálinka használói közül szélhűdésben, mi az agy véredényeinek túlleltése által következik be; de a legborzasztóbb, a legundorítóbb következménye az u. n. ideg remegés (dellirium tremens), midőn az ember férfi, sőt ifjú kora delén olyan tehetetlen lesz, mint a 80 éves agg, aki enni sem képes, annál kevésbé munkálkodni; remeg minden testrésze, mint a nyárfa levél, és nem hogy szálmat keltene, hanem mindenki előtt csak megvetésre számíthat.

Az iszásoknál minden idült betegség, minden sérülés és minden műtét a borszesz élvezete következtében végzeteljessé válik. Az iszások nem csak saját életét teszi tönkre, hanem utódjait is, mert retentőbb átok száll át az iszások szülék gyermekeire és unokáira. Francia orvosok ezer esetben bebizonyították, hogy nemcsak betegségekre való hajlam, hanem hiányos értelem, butaság, erkölcsi gyengeség, kegyetlenséghez való vonzódás s gonoszság, mind megannyi szomorú örökség, mely a pálinkát élvezők utódaira száll.

Miután e három irányú menetegetődzés — a melylyel a szegény nép elámítatik, s melylyel a műveltebb osztály ezrei is önmagukat ámitják, hogy ez által lelkiismeretüket némileg megnyugtassák, azon megtámadás ellen, hogy az ily emberölő italok elárúsítását elősegítik — mint valóságos ördögi hazugság tűnik fel, azon kérdés áll elő:

Valjon nemzetgazdasági szempontból igazolható e ezen italnok fogyasztása? bár sajnos, hogy jelenleg is akadnak még számosan a nép vezetésére és érdekeinek képviseletére hivatottak közül, kik lelkiismeretükkel megegyeztetethetőnek tartják oly rendszabályok javaslatba hozatalát, melyek által ezen ital fogyasztása még emelkedni fog.

Ha a pálinkának már előzőleg felsorolt romboló hatása tekintetében — a mely a sinlődést folytonosan gyarapítja a termelő néposztálynál, de különösen a gyermekekénél s azok nagy mérvű halandóságában nyilvánul — mind nem bir elég nyomatékossgal, vesünk egy tekintetet Európa azon országaira, melyekben a pálinka ivás meghonosodott, s ez elégséges lesz arra, hogy mindenkit, még a leganyagiásabb gondolkozót is meggyőzze arról, hogy ezen országokban a tömeges elszegényedés legkomolyabb következményeivel együtt retentőbb haladást tesz s az emberi élet alapköve, a vallás és erkölcsiség mélyen meg vannak rendülve. Más országok gondosan összeállított statisztikája kimutatja, hogy a gonosztevőknek 30%—74%-át adják az iszásokok.

A pálinka felszabadítja az emberben az állatot, megöl minden nemesebb törekvést, elfojt minden szépet, családokat tönkretesz s egész községeket szegénységbe, erköletelenségbe, tudatlanságba süllyeszt, bűntényre és öngyilkosságra vezet.

Más ország népeinek nemesbjei ezt már régen felismerték s egyleteket alapítottak, hogy ezen ragályos járvány meggátoltassék; léteznek mértékletesség-egyletek, levest-ösztö intézetek állittatnak fel s a legújabb időben igen jó eredménnyel foglalkoznak azzal, hogy a pálinkamérések mellé a szegényebb nép számára kávéházakat rendeznek be. Más államokban a pálinka elárúsítását a legcsekélyebb mértékre korlátozzák s igen súlyosan megadóztatják, a részegség pedig szigorúan büntetettik, mely rendszabályok alkalmazása által Norvégország, hol azelőtt az iszákosság honos volt, oly annyira átalakult, hogy most már köznepe Európa legjózanabbjai közé sorolható.

Hogy mily mértékben terjed azonban ezen járvány hazánkban, eléggé látható abból, miszerint a fővárosban is a pálinkamérések száma napról-napra növekedik, hogy azok tulajdonosai — dacára megadóztatásuknak — rövid idő alatt megvagyonosodnak, míg áldozataik — sajnos! lelkiileg és testileg nyomorultakká lesznek és a nap minden órájában láthatunk ilyen áldozatokat a pálinkás bolt ajtaja előtt hente-regni.

A legkülönbözőbb egyletek megalakulását megértük már; így alakult nemrég az állatvédő egylet, melynek dicséretes működése oda irányul, hogy a szegény állatokat az emberiségnek folyton növekedő durvaságától megóvja, de az erkölcsök ez elvadásának főokozója, az iszákosság meggátolására ugyszólván semmisen történi s szomorúan kell tapasztalni, hogy a hazánkban még pár év előtt fennálló mértékletességi egyletek — a vagyonosabb osztály közönye s részben nyereszkedési vágya következtében — lassanként enyésznek indolnak s tudunkkal csak szórványosan van még néhány lelkes, kiből annyi kötelességérzet és bátorság lakik, hogy befolyását több-kevesebb eredménnyel hívei megmentésére érvényesíti.

Nincs azonban szándékunkban mások ellen vádak emelni, hanem ezen felhívással csakis azon ténnyekre kívánunk utalni, melyek népéletünket legközelebb érintik s melyek ellenében ekkorig mindannyian oly közömbösek valánk, nem azért, mivel azok sujtó hatását eléggé nem észleltük, hanem inkább azért, mert ezek ellenében magunkat nagyon is gyengének érezzük.

Hisszük azonban, hogy csak egy kis figyelmeztetés szükséges, s hazánkban is találkozni fogunk honfiak, kik a nép nyomorát szívükön hordva, inditattva érendik magukat arra, miszerint szóval és tettel oly intézmények létesítését iparkodnak, melyek elégségesek lesznek nálunk is a már elharapódzott baj tovább terjedését megakadályozni.

Több népbárát.

Hírek.

Sándor Béla, Bács-Bodrogh megye főispánja, három hétre Erdélybe utazott.

Br. Edelsheim-Gyulay f. hó 9-én a helybeli csapatok felett szemlét tartott, — gyakorlatok végeztével az irodákat, a katonai kórházat és a lakatya helyiségeket szemlélte meg, másnap pedig tovább utazott Ujvidékre.

A közmunka és közlekedési miniszter 21230. sz. a. kelt intézvényével elrendelte a szabadka-bajai vasút közigazgatási bejárását és e bejárás megindításának határidejét f. é. július hó 21-ik napjának reggeli 9 óráját, összejöveteli helyül pedig a m. kir. államvasutak szabadka pályaházát tűzte ki. A közigazgatási bejárás Gyöngyössi János miniszteri osztálytanácsos vezetésével fog eszközöltetni, és pedig július 21-én: Szabadkán, Kelebia, Sebesics és Tavankút pusztákon; 22-én: Kunbaján, Almáson és Borsódon; 23-án: Bikityen, Vaskút és Baján.

A zombori gymnasium régi épületének lebontása gyorsan halad előre; a helyén épülő díszes palota a jövő évi szeptember hó 1-én fog megnyitni. A következő tanév tartama alatt az osztályok ideiglenesen Radios György gymnasiumi igazgató új házában és az eddigi gymnasiumi célokra használt Csarsch-féle bérházban fog elhelyeztetni.

Pollermann Bertalan, a bajai önk. tűzoltó egyletnek 11 éven át törhetlen buzgalmi parancsnoka, ezen állásáról lemondott.

Hymen. Rittinger Béla m. kir. államvasúti hivatalnok eljegyezte Baruskovits István kizsácsi jegyző szeretetre méltó leányát, Idát.

A Szent-István-szoborra dr. Kanyurszky György egyetemi ny. rendes tanár Budapestben 100 frtot küldött be a „Nemzet” szerkesztőségnek. Kanyurszkyak, az adományát a belvárosi plébánia templomban az idén tartott bói szent beszédjének kinyomatott és elárúsított példányaiból befolyt 92 frt. képezi, mely általa 100 frtra lett kiegészítve.

A szeb dalárda f. é. július hó 11-én, a gör keletiek Péter-Pál napján a „Dévay-kerthen” táncvigalommal egybekötött beszédet tart.

A nagybecskereki női bizottság az Ujvidéken tartandó női munkakiállításra szánt tárgyakból. f. hó 15-én a nagybecskereki szeb olvasókör helyiségében előkiállítás rendez.

Kulpinban a postamesteri állomás üresedésben van. A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter rendelettel becsátott ki, melynél fogva a községek figyelmeztetnek, ha a jövő évben állami méretekkel fedezett állomást óhajtanak nyerni, ebbeli kívánságukat tartalmazó nyilatkozataikat a megyei alispáni hivatalhoz augusztus 1-éig annál bizonyosabban eljuttassák, mivel ezen határidőn túl érkező kérésük figyelembe vétetni nem fog.

Kiss Adolf igazgatása alatt egy 20 tagból álló „első rendű magyar erőművész, kötéláncos és légtornázó társulat” érkezett városunkba és f. hó 10-étől kezdve, estétkint a megyeház melletti téren produkálja magát.

Siegel Samu kulai néptanítót, 38 évi működésének emlékére, régi volt tanítványai, többnyire egyetemi hallgatók, mindnyájuk arcképét magában foglaló gyönyörű emlékalbummal lepték meg.

Bácsmege iskolai értesítvényei: I. A zombori állami főgymnasium értesítvénye az 1884 ik tanévről. A díszesen és izlésteljesen kiállított értesítvény 161 lapra terjed. Tartalommutató hiányzik. Dr. Simon József Sándor bevezető értekezése: „A szép, mint agyideg tevékenység” 94 oldalra terjed. A tudományos készültséggel irt munka nem programmikké való, mert ugy a tanuló ifjuságra mint a szülőkre nézve érthetetlen: pedig az ily cikkeknél első feladata a tanodát a szülőkkel kapcsolatba hozni és bennök érdeklődést kelteni azon tanoda iránt, felvilágosítani annak irányáról, melyben gyermekeiket neveltetik; továbbá mert célja, hogy az ifjuság a szünidőn általa általa a tanoda légkörében tartassék. Ez i-merítés irója őszintén bevallja, hogy e cikket maga sem képes megérteni, de mert e szakban csak dilettans, annak tudományos értékéről véleményt nem kockáztat. — A tanári személyzetet az igazgató, tizenkét rendes tanár, három hittanár és a testgyakorlat tanítója képezi. Nem kötelezett tantárgyakul a horvát-szrb, francia, angol nyelv és ének adatott elő. — A tanterv mindenben a miniszteri utasításoknak volt megfelelő. — A tankerületi főigazgató a tanintézetet ez év folytatában kétszer látogatta meg. — A tanári és ifjusági könyvtár, a rajzgyűjtemény, a természetrajzi, földrajzi és chemiai szertár és a természettani gyűjtemény ez évben részben vétel, részben ajándék útján igen szépen gyarapodtak. Az érem és pénzgyűjtemény ez évben ajándékok útján 538 darabdal gyarapodott. A dalkörnek 102 tagja volt; az önképzőköri tagok száma 71. Ez utóbbi körben a lefolyt évben volt 66 szavazat, 1 szónoki beszéd, 2 felolvasás és beadott 40 mű, melyekből 13 eredeti próza, 12 fordítás és 15 eredeti költemény — Az ifjusági segélyegylet tényleges vagyona: 1010 frt 87 kr. — Erettségi vizsgálatra jelentkezett 18; írásbeli vizsgálatot tett 16; szóbeli vizsgálatot tett 10. Öt jól érettnék, 2 egyszerűen érettnék nyilvánítottak. A tanév elején beiratkozott 274 tanuló; meghalt 1, kimaradt 30. A tanulóok száma a tanév végén: 243. — Írásbeli dolgozatok tételei, rendeletek tára, érdemsorozatok, statisztikai táblázat, ösztöndíjas tanulók névjegyzéke, jutalmazások és a jövő tanévre szóló igazgatói jelentés fejezik be a gondosan szerkesztett tanodai értesítvény. — II. Az u. j. v. d. é. k. kir. hath. főgymnasium értesítvénye az 1884-iki tanévről. A csinosan kiállított értesítvény 66 lapra terjed. Tartalomjegyzéke: Gvadányi József „Időtöltésai” dr. Badics Ferencről; tanárkar; végzett tananyag; a tanuló ifjuság érdemsorozata; ösztöndíjas és jutalmazott tanulók; statisztikai táblázatok; tanszerek gyarapodása; segélyalap; ifjusági önképzőkör; adatok a tanintézetek történetéhez; tápintézet; a jövő tanév kezdéséről. — A programmtervezés 18 oldalra terjed; könnyed irányban érdekes, tanulságos dologról szól s tudományos érdekű. A tanári kar az igazgatótól kívül 13 rendes tanárból áll; rendkívüli tantárgyul a horvát-szrb és a francia nyelv adatott elő. A tanintézetben öt hitoktató működött. A tanterv a miniszteri utasításoknak mindenben megfelelő volt. Erettségi vizsgálatra 12-en jelentkeztek; érettnék jelenen 2, jól 2 és egyszerűen érettnék 4 nyilvánítottak. A beirt tanulók száma a tanév elején 203, a tanév végén 181. A tanszerek gyarapítására 161 frt fordítottak. A segélyalap vagyona 4899 frt 35 kr. — Az önképzőköri tagok száma: 63. Beadott 43 mű és pedig 14 próza és 29 vers; szavazat volt 28. — A tankerületi főigazgató a tanintézetet ez év folytatában kétszer látogatta meg; a tanári karban ez év folytatában több személyváltás volt; az ifjuság a lefolyt évben két iskolai ünnepélyt rendezett; helyes, hogy az értesítő a tanárkar irodalmi működéséről is megemlékezik; az intézetnek sok jóltevője volt, mi a város értelmiségének a tanintézet iránti dicséretes érdeklődésének bizonyítéka. — A tanintézetben a következő tanévtől fogva tápintézete lesz. Dr. Margalts Ede.

Ujvidék szab. kir. város törvényhatósági bizottsága alulirt napon tartott közgyűlésében hozott határozatával az általános tisztújítást folyó évi augusztus hó 30-ik napjára kitűzve, ezenal a következő állomások betöltésére pályázat nyitattik:

	frt	frt
Polgármester évi fizetése	1800	lakbér 200
1 Főkapitány	1400	200
3 Tanácsnok	1200	150
1 főjegyző	1200	150
1 ügyész	800	100
2 árvaszéki ülnök	1200	150
1 aljegyző	900	100
1 közgyám	800	100
1 alkapitány	900	100
1 főszámvéző	1000	150
1 adótárnok	1000	100
1 házi pénztárnok	1000	100
1 mérnök	900	100
1 főorvos	800	100
2 kerületi orvos	400	100
1 adótári ellenőr	800	100
1 házi pénztári ellenőr	800	100
1 alszámvéző	700	100
3 II. od. oszt. írnök	450	50
1 állatorvos	200	100
1 szülésznő	100	—

A pályázók az 1883. évi I. törvényekben és a városi szervezeti szabályrendeletben előirt minősítést kimutatni tartoznak. A kellően felszerelt pályázati folyamodványok folyó évi augusztus hó 20-ik napjág bezárólag főispán úr ő méltóságánál, vagy a polgármesteri hivatalnál benyújtandók. A polgármester helyett: Popovits Peczi István s. k. tanácsnok. Schreiber O. Antal s. k. aljegyző.

Hubert Rozália háza a „Csillag” kocsmá mellett, f. hó 10-én d. u. 1 órakor a lángok martaléka lön, — ez alkalommal el nem mulaszthatjuk a helyben állomásozó 23. sz. gyalog serezed legénységét kitüntetni tevékenysége miatt, kik nemcsak hogy elsők jelentek meg a vész helyén, — hanem karöltve a tűzoltókkal, mindent elkövettek a tűz tovaterjedésének meggátolása végett.

Ribiczey Béla, az apatini kerület szolgabirojának felhívására e hó 7-én Apatinban az egészségügyi bizottság állandóvá alakult. Ezen bizottságnak törvényes tagjai a községbeli orvosok, a gyógyszerés, a lelkészek s a tanítók, továbbá a közs. képviselő-testü-

let által megválasztott bizottsági tagok. Az alakulási gyűlésben a tagok újszólván valamennyien részt vettek. A jelenlevő szolgabíró röviden elmondta miben áll az egészségügyi bizottságnak feladata, s ezen általános teendőik teljesítése mellett, a központi járvány-bizottság megbízása folytán egyúttal felkérte a bizottságot, a kolera járvány fellépése alkalmából szükséges intézkedések megtételére. Bizottsági elnökül választott: Wény Márton, alelnöknek Puck István; jegyzők: Weigang János, Schnurr György s a közs. jegyzők. A bizottság a kolera járvány tartama alatt egyelőre különösen a következőkre fog ügyelni: 1. Az utcák tisztán tartására s az ártalmas pocsolók leveztelése vagy pedig betöltése. Ez utóbbira nagy gondot fog maga a szolgabíró fordítani, mert ő maga azt mondja: „kevés község van, amelynek közepén annyi pocsolót lehetne találni, mint Apatinban”. 2. A bizottsági tagok figyelmet fognak fordítani a leveztető csatornákra s árkokra. 3. Egy közös vágóhidnak felállítását szükségesnek tartja. 4. Éretlen gyümölcs, döglött halak és egyéb az egészségre káros élelmiszerek árulásának meggátálása végett egy biztos lett ki- küldve a heti vásáron eladó élelmi anyagok felülvizsgálása szempontjából. 5. Fő gondot fog fordítani fertőtlenítésre. 6. A vándorlegényeknek csak 24 óráig szabad a községben tartózkodni. 7. Három kórszoba lesz kibérelve, a netalán előforduló kolera-betegek számára. 8. A két temető közelében két halotti kamara állittatik fel, a kolera-ban elhaltak ideiglenes elhelyezésére.

Uj ceg bejegyzés. Büchler Ignác vegyeskereskedő és Weil Márk szállító és bizományos üzletlajdonos Zomborban. Mindkettő bejelentett a zombori kir. törvényszéknél.

Adományok a Bácsmezei történelmi társulat muzeuma számára. I. osztály. Pénz- és éremgyűjtemény. Bittermann Nándor adománya: Egy ezüst pénz I-ső Lipót korából 1696. — Egy ezüst pénz I-ső Ferenc korából 1822. — Egy ezüst pénz I-ső Ferenc korából 1832. — Hat krajcár. 1849. Magyar királyi váltópénz. Ezüstp. — Sechs Kreuzer. 1849. Oester. Scheidemünze. Ezüstp. — Fünf Kreuzer 1859. Oestr. Scheidemünze. Ezüstp. — 1 Para. 1868. Obrenovics III knjaz srbszki. Rézp. — Dva dinara (két frank) 1875. Milan M Obrenovics IV. knjaz srbszki. Ezüstp. — Ein Vereinsthaler. 1866. Johann Koenig von Sachsen. Ezüstp. — Berger Antal zombori néptanító adománya: Egy Constantius császár korából való római kis pénz. — Paity Glisa szilbási lakosnak adománya az ottani határban talált rézpénz IV-ik Béla magyar király korából (1240) — Kutlik Félix kulpini evangélikus lelkész adománya: Egy ezüst pénz I-ső Lipót korából (XV kr.) 1667. Két ezüst pénz I-ső Lipót korából (3 kr.) (1696). — Egy nagy ezüst pénz, valószínűleg valamely pénzverési joggal bírt város pénze. Az egyik oldalon Magyarország címere e körirattal: „Ruet divisa civitas”; a másik oldalon a kétféjű sas, közepén és számmal 28. — Egy római rézpénz. Imp. Caes. Vespasianus cons. korából (67-79 Chr. u.) — Egy római rp. Licinius korából (337 Chr. u.) — Egy igen régi török ezüstpénz, melyen az írás teljesen kidomborodik. — Egy régi török rézpénz. — Egy németországi ezüstpénz 1718-ból. — Egy görög köriratú sárga rézpénz Antoninus Pius korából (138-161 Kr. u.) — Egy igen régi ezüstp., az egyik oldalon a magyar címer nagyon kezdetleges alakban, a másik oldalon a Patrona hung. alakja. — Egy II-ik Rákóczy Ferenc korából való rézpénz (X). 1704. — Két régiebb török rézpénz. — Victorio Emanuele II, 5 centisimi. Rp. 1861. — Egy római rp. Constantinus korából (337 Kr. u.) — Egy ezüstpénz II-ik Ferdinand korából 1620; az egyik oldalon a magyar címer, a másikon a Patrona hung. — Ezüstpénz, poltura, I-ső József korából (1711). Az egyik oldalon az uralkodó arcképe, a másikon a Patrona Hung. — Ep. György Vilmos korából 1712. — Ep. I-ső Lipót korából 1697. — Ep. I-ső Lipót korából 1698. — Ep. I-ső Lipót korából 1695. — Egy rézérem, az egyik oldalon a gyermek Krisztust tartó szűz Mária domborművé arcképe B. V. M. Scholar. Piar. S. Pan; a másikon az iskolás gyermekektől körülvett Kalazint sz. József domborművé alakja, S. Jos. Cal. S. P. F. körirattal. — Öt db. réz és egy darab eddig meg nem fejthető pénzdarab. — A Kulik Félix ur által adományozott 31 darab érem és pénzdarab Kulpin határában találtatott. — Steltzer Frigyes kiszácsi evangélikus lelkész adománya: Egy ezüst érem az egyik oldalon a sárkányt ölő sz. György alakjával és e körirattal S. Georgius equitum patronus; a másik oldalon egy habokkal küzdő hajó e körirattal In tempestata securitas. — Egy pápai ezüst emlékérem 1740-ból e körirattal Sede vacante; a másik oldalon a szent Lelket jelképező galamb alakja e körirattal Illuminet corda nostra. — Egy orosz amulette ezüstműből, az egyik oldalon egy sugaraktól körülvett szem 1812 évszámmal; a másik oldalon oroszul „ne nekünk, ne nekünk, hanem nevednek” felirattal. — Egy krajcár, magy. kir. váltópénz. 1848. — Egy római rézpénz Licinius korából (337 Kr. u.) — Egy sárga réz érem az egyik oldalon egy hajóval J. H. betűkkel, a másikon egy nefelejtés. — Egy ezüst pénz I-ső Lipót korából. 1701. — Egy szászországi ezüstpénz, Zwei neugroschen, 20 Pfennige 1842 felirattal. — Egy ezüst pénz VI-ik Károly korából. 1733. — Egy ezüst három krajcáros V-ik Ferdinand korából. 1840. — Egy kis ezüstpénz I-ső Lipót korából. 1701. — Egy régi magyar ezüstpénz (felirata olvashatlan.) Egy kis ep. II-ik Mátyás korából. 1615. Az egyik oldalon Magyarország címere, a másikon a Patrona Hungariae. — Egy régi magyar ezüstp. felirata csak részben olvasható; az egyik oldalon a magyar címer; a másikon egy sárkány. — Egy bajor rézp. I-ső Lajos korából 1835. — Egy ezüstp. az egyik oldalon Joannes agricensis episcopus; a másik oldalon Maximilianus II felirattal. — Egy római rézp. Constantinus korából. — Egy orosz husz kopeka 1867. Ezüstp. — Egy ezüst tíz krajcáros. I-ső Ferenc 1795. — Egy IV-ik Béla magyar király korából való rézp. (1240.) Első Ferenc király nevének Karolina Augusztának koronázási ezüst emlékéme. 1825. — Zsigmond szaleburgi érsek ez. pénze. 1754. — Miksa József bajor király ez. pénze. 1775. — Sándor brandenburgi őrgróf ezüstpénze. 1780. — Egy ezüst tízkrajcáros. 1844. Az egyik oldalon V-ik

Ferdinand arcképe, a másikon a Patrona hungariae alakja e körirattal S. Maria mater dei, patrona Hungariae — Egy ezüst hét krajcáros. II-ik Ferenc. 1802. — Szent István király szent jobbjának ezüst emlékéme. 1771. — Emlékérem a szövetséges hatalmak második bevonulására Párisba. 1815. — Ernő hessen darmstadti herceg ezüst pénze. 1728. — Frigyes Vilmos (III) porosz király ezüst pénze. 1817. — Ezüst krajcár 1758-ból. — Első Lajos bajor király ezüst pénze. 1833. — Sechs Kreuzer ep. 1848. — Sechs Kreuzer, ep. 1849. — Zehn Kreuzer, ep. 1859. — Hat krajcár, magy. kir. váltópénz. 1848. Ep. — Egy ezüst öt krajcáros. 1858. — Ein Silber Groschen. Hessen-Darmstadt 1841. — Friendly Mihál ur adománya: Egy római ezüstp. Antoninus Pius korából. — Egy magyar ezüst pénz 1848-ból. — Egy magyar három krajcáros. 1849. — Egy magyar egy krajcáros. 1848. — Egy sechsling, schleswig-holsteini rézp. 1850. — Egy négy Pfenniges rézpénz. 1839. — Egy kurhesseni rézp. 1846. — Egy dreiling, schleswig-holsteini rézpénz. 1850. — Egy két pfenniges rézp. 1845. — Egy három pfenniges rézp. 1842. — Egy kurhesseni félkrajcáros. 1834. — Egy kurhesseni krajcár. — Egy hamburgi ezüst schilling. 1765. — Karkis Alajos ur adománya: Két koronázási emlékpénz 1867. — Egy emlékpénz a bécsi világiállítástól. 1873. — Egy szorgalmi emlékérem. — A budapesti munkásegylet 10 kros bárcája. — Egy rézkrajcár II-ik József korából 1780. — Öt para, szerb pénz 1868. — Dr Margalits Ede adománya: Ezüst emlékérem az 1830-iki pozsonyi koronázásról. — A történelmi társulat muzeumának szánt szives adományokat kérem hozzámmal beküldeni. Dr. Margalits Ede, titkár.

Egy 8 gymnasiumi osztályt végzett ifjú jegyző-segédnek ajánlkozok azonnal. Bővebb tudósítások e lap kiadóhivatalában nyerhetők.

Gyenge harmat. . . .

Gyenge harmat növeli a búzát,
Kedves rózsám sokat jártam hozzád
Mikor virult szerelmünknek fája.
Hull a könnyem, ha gondolok rája.

De kiszáradt s pusztulóban régen,
Lombtalan áll kopár messzeségen.
Égi harmat hullhat rá örökké
Nem hajt már az zöld levelet többé.

Zápor veri, vihar megbíbjlja,
Dalos madár fészket se rak rája.
Kósza szellő tördeli az ágát,
Ugy siratja régi szép világát.

Elszáradt fa mit állsz ott hiába?
Bár a vihar tövestül kivágná,
Vagy a villám csapna rád tüzével
S darabokra hasítana szélylyel!!

Kajabusz.

Felölös szerkesztő: Dr. MOLNAR ISTVAN LAJOS.
Lajtlajdonos es kiadó: Bittermann Nándor.

NYILTTÉR.

Ajánlkozás.

Egy, a jegyzői teendők minden ágában jártas nőtlen fiatal ember al-vagy segédjegyzői állást keres. Esetleg hátralékos számadások, kataszteri és egyéb munkálatok végzésére is vállalkozik. E téren már 10 év óta működik, s képesített jegyző, jó bizonyítványokkal bír.

Feltételek K. 267. cím alatt Doroszlóra poste restante kéretnek. 2-2

2996. szám.
1884.

Alku-tárgyalási hirdetmény.

A zombori m. kir. jószágigazgatóság kezelése alatt levő s alább felsorolt kincstári bértárgyaknak bérbeadása iránt Zomborban a m. kir. jószágigazgatóságnál f. évi július hó 21-én délelőtti 9 órakor alku-tárgyalás fog tartatni. — Vállalkozni szándékozók ezen alku-tárgyaláshoz oly hozzáadással hivatnak meg, hogy a kiküldési árnak 10%-át tevő bánatpénzzel magukat ellássák. — A netalán beadandó irások ajánlatok szintén a kiküldési árnak 10%-át tevő bánatpénzzel és 50 kros bélyegjeggyel ellátandók, és azok borítékban olvashatóan kiirandó a tárgy, melyre az ajánlat tételik, továbbá az ajánlatokban a megajánlott összeg számokkal és betűkkel világosan kiirandó, és határozottan kiteendő, hogy ajánlattevő a szerződési feltételeket ismeri és azok minden pontjának magát feltétlenül aláveti. — A bértárgyak után kivetett állami adókat és ezek után kivetendő állami pótlékokat a kincstári uradalom — egyéb községi vagy megyei adókat stb. pótlékokat pedig a bérlő fizeti; miért is a kiküldési árak ehhez képest állapítottak meg. — A szerződési feltételek a zombori m. kir. jószágigazgatóságnál és a kulai m. kir. kincst. urad. ispánságnál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők. — Utóajánlatok figyelembe nem vétetnek. — Bértárgyak a következők:

Bértárgy megnevezése	Terület		A b é r l e t		Kiküldési ár	
	hold	öl	kezdeté	v é g e	frt	kr
Bezdáni legelő föld	1371	485	1884 október 1.	1890. szept. 30.	4378	—
Béregi budzság föld	428	163	„ „ „	„ „ „	3144	92
Szántóvái italmérsi jog			1885. január 1.	1890. dec. 31.	2627	27
Béregi halászfajti jog			„ „ „	„ „ „	665	—
Kis-sztapári volt ellenőri és írnokei föld	9	—	1884. október 1.	1887. szept. 30.	167	25
Bezdáni szántóföld	7	1039	„ „ „	„ „ „	129	29
Kupuszina halászfajti jog			1885. január 1.	1890. dec. 31.	120	—
Kucurai tagbirtok I. dűlő	269	892	1884. október 1.	1890. szept. 30.	6307	60
„ „ II. „	275	1238	„ „ „	„ „ „	6590	90
„ „ III. „	400	1222	„ „ „	„ „ „	9297	63

Zombor, 1884. évi július hó 8-án.

M. kir. jószágigazgatóság.

HIRDETÉSEK.

Hirdetmény.

Alulírott nál a következő tiszta fajú nemesített galambok kaphatók különféle színekben, bárhová csomagolás és portomentesen szállítva, s az élve megérkezéskor kezeséget vállalok. Vörös színes vető kerek búb és tiszta fehér fejjel. Ugyanaz fekete, égszín és sárga színekben. Továbbá tiszta fehér és fekete tarka páva farkuk. — Bővebb felvilágosítást nyerhetni Farkas Kálmán, m. k. postamesternél Mélykuton (Bács).

2874. sz.
1884.

Árverési hirdetés.

A kulai m. kir. kincstári uradalmi ispánság kerületében lévő Pettau pusztai 3281000 holdas számnélküli nagybérlet 1884. évi október hó 1-től 1890. szeptember 30-ig terjedő időre évi 5417 frt 48 kr. A kulai magtár 1885. évi január 1-től 1890. évi december hó végéig terjedő időre évi 1368 frt haszonbér mint kiáltási ár mellett

Zomborban a m. kir. jószágigazgatóságnál f. é. július hó 16-án d. e. 9 órakor

zárt írásbeli ajánlati tárgyalás útján fog haszonbérbe adatni. — A zárt írásos ajánlatok a kiküldési árnak 10%-át tevő bánatpénzzel és 50 kros bélyeggel ellátva, f. évi július hó 16-án d. e. 9 óráig a tárgyalást megtartó bizottság elnökének adandók át — ezen időn túl beadott utóajánlatok figyelembe nem vétetnek. — Az ajánlatok borítékban olvashatóan kiirandó a tárgy, melyre az ajánlat tételik, továbbá az ajánlatban a megajánlott összeg számokkal és betűkkel világosan kiirandó, és határozottan kiteendő, hogy ajánlattevő a szerződési feltételeket ismeri és azok minden pontjának magát feltétlenül aláveti. — A feltételek Zomborban a m. kir. jószágigazgatóságnál és Kulán a m. kir. kincst. urad. ispánságnál a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Zombor, 1884. július 4.

2-2

A m. kir. jószágigazgatóság.

